

досить перспективними напрямками розвитку професійної діяльності молодих фахівців, які прагнуть реалізувати себе у міжнародній економічній сфері.

#### **Список використаних джерел:**

1. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях / за ред. Ю.Г. Козака. К.: ЦУЛ, 2017. 228 с.
2. Тарасенко С.В., Петрушенко Ю.М. Міжнародний бізнес: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2021. 222 с.
3. Чуніхіна Т., Корж М., Краснощок В. Міжнародна торгівля в умовах глобальних трансформацій. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2024. №133(2). С. 30–52. [http://dx.doi.org/10.31617/3.2024\(133\)02](http://dx.doi.org/10.31617/3.2024(133)02).

**Канд. екон. наук Дон О. Д., Назралієв П. Г.**

*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)*

#### **МІЖНАРОДНА САНКЦІЙНА ПОЛІТИКА**

Теоретичні основи міжнародної санкційної політики ґрунтуються на концепції державного примусу з метою впливу на політичну поведінку країн або суб'єктів, які порушують встановлені міжнародні норми та зобов'язання. Такі санкції розглядаються як інструмент зовнішньої політики, який застосовується для зміни поведінки, послаблення економічних можливостей агресора або стимулювання переговорного процесу. Правова база санкцій формується на основі резолюцій міжнародних організацій, міжнародних договорів та національного законодавства країн-ініціаторів, що дозволяє легітимізувати застосування санкцій у відповідь на порушення міжнародного права [1].

Основні види санкцій охоплюють торговельні, фінансові, технологічні та персональні заходи. Торговельні санкції передбачають обмеження або повну заборону імпорту й експорту певних товарів, що має на меті порушити економічні ланцюги та зменшити доходи країн-адресатів, причому статистика показує, що обсяг торгівельних операцій між країнами, що застосовують санкції, і їхніми партнерами, може знижуватись на 15–20% у кризові періоди

останніх років. Фінансові санкції спрямовані на обмеження доступу до міжнародних фінансових ринків, блокування активів та обмеження операцій з основними банківськими установами, що підтверджується даними, згідно з якими обмеження на валютні операції призводили до зниження інвестицій на 10–12% у деяких країнах протягом 2023 р. Технологічні санкції, що включають заборону на експорт передових технологій та обладнання, спрямовані на зниження конкурентоспроможності країн-адресатів у високотехнологічних галузях, мають значний вплив на інноваційний розвиток, що відображено в індексах інноваційності, які демонстрували зниження на 5-8% у країнах, що піддаються такому типу санкцій. Персональні санкції охоплюють обмеження щодо в'їзду та замороження активів для окремих осіб, пов'язаних із режимами, що порушують міжнародні норми, і їх вплив часто є символічним, але при цьому має сильний психологічний ефект.

Згідно з представленими у таблиці даними, санкції, накладені ЄС та США, мають значний вплив на економіку країн-адресатів. Велика кількість персональних та секторальних санкцій, зокрема понад 3100 від ЄС і майже 4900 від США, обмежують доступ до міжнародних фінансових ринків, технологій та ключових секторів економіки. Це призводить до зниження ВВП, зростання інфляції, скорочення інвестицій і погіршення ситуації на ринку праці. За даними досліджень, протягом 2023–2024 рр., у періоди пікового санкційного тиску економіка окремих країн зазнавала скорочення ВВП на 5–7%, а рівень інфляції зростав на 3–4%. Найбільший тиск відчувають фінансовий сектор (санкції СААТSA, EO14024), енергетика (санкції EO13685) та промисловість, що відображає загальну нестабільність і невпевненість у майбутніх економічних перспективах.

Ключові сектори економіки, такі як енергетика, фінанси та промисловість, зазнають особливого впливу санкцій. Енергетичний сектор стикається з проблемами збереження експортних доходів і модернізації виробничих потужностей через обмеження доступу до сучасних технологій, що може призводити до

зниження ефективності виробництва і, як наслідок, до падіння експорту на 8–10%. Фінансовий сектор втрачає можливості для проведення міжнародних операцій, що обмежує обсяги кредитування і може призводити до зростання вартості позик, відтак знижуючи динаміку економічного зростання. Промисловість, в свою чергу, переживає дефіцит високотехнологічних компонентів, що негативно впливає на конкурентоспроможність продукції на світовому ринку та спричиняє зниження виробничих обсягів.

Адаптація економіки до санкційного тиску виявляється у впровадженні стратегій імпортозаміщення, переорієнтації зовнішньоторговельних зв'язків та використанні тіньових механізмів обходу санкцій. Деякі країни активізували виробничі потужності у відповідь на обмеження імпорту, що дозволило знизити залежність від зовнішніх постачальників, хоча ефект від імпортозаміщення часто супроводжується зростанням витрат через меншу масштабність виробництва і відсутність достатньої конкуренції.

Глобальні та регіональні ефекти санкційної політики є багатограними та впливають на різні сектори світової економіки, зокрема на міжнародну торгівлю та фінансові ринки. Санкції призводять до перебудови торговельних ланцюгів, оскільки країни, що застосовують ці заходи, часто обмежують економічну взаємодію з адресатами санкцій, що змушує останніх шукати альтернативних партнерів для підтримання обсягів експорту та імпорту [3].

Довгострокові наслідки санкційної політики для світової економіки та міжнародних відносин проявляються у трансформації глобального розподілу сил, що обумовлює зміну центрів економічної ваги та перерозподіл фінансових потоків. Впровадження санкцій стимулює як країни-адресати, так і ініціатори до модернізації власних економічних структур, що може призводити до підвищення ефективності економічних процесів, проте супроводжується зростанням витрат на адаптацію до нових умов і необхідністю реструктуризації державних фінансів.

**Список використаних джерел:**

1. Ведькал В.А., Агамалієв Е.А. Теоретичні та практичні аспекти санкцій у міжнародному праві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 10. С. 575–577.
2. Аналітичний портал. Зовнішня політика України. Вплив міжнародних санкцій на політику та економіку країни-агресора у 2024–2025 рр. URL: <https://surl.li/gxaqzb>.
3. Шкаровський Д. Санкційні вектори. URL: <https://surl.li/ygbkmq>.

**Кобиляк Д. М., канд. екон. наук Краснікова Н. О.**

*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)*

**УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛЕЮ**

**ПЛАСТИКОВИМИ ВІДХОДАМИ**

Міжнародна торгівля пластиковими відходами є важливим елементом глобальної системи поводження з відходами, оскільки пластик становить значну частку загального обсягу твердих побутових відходів і має високий потенціал до переробки. На відміну від інших видів вторинної сировини, таких як папір або метал, пластик характеризується значними екологічними ризиками через його тривалий період розкладу та високу ймовірність забруднення довкілля. Останні десятиліття обсяги пластикових відходів зросли у зв'язку з активним використанням одноразової продукції та пакування, що ускладнює управління цими потоками на національному рівні. Проблеми нелегального експорту, екологічних ризиків та недосконалості міжнародного регулювання вимагають перегляду існуючих підходів до управління цими потоками. Відсутність узгоджених міжнародних механізмів контролю ускладнює забезпечення прозорості та екологічної безпеки таких операцій. Дослідження цих процесів є необхідним для формування ефективної системи регулювання, яка сприятиме мінімізації екологічних загроз і розвитку циркулярної економіки.

Одним із ключових напрямів досліджень є вплив міжнародної торгівлі пластиковими відходами на економіки країн-експортерів і імпортерів [1]. Наприклад, Баран Б. аналізує потоки пластикових відходів із країн ЄС,